

Wat doet stichting Hulp & Recht?

In de afgelopen twee weken zijn naar aanleiding van de berichten in de media vele meldingen van seksueel misbruik binnengekomen bij de stichting Hulp & Recht. Deze stichting is binnen de rk Kerk dé instelling voor individuele klachtbehandeling en kent een onafhankelijke, professionele onderzoekscommissie. Een toelichting door Maria ter Steeg, secretaris van het bestuur van Hulp & Recht.

In 1995 werd in Nederland de Landelijke rk Instelling Hulp & Recht opgericht, op initiatief van de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen. Hulp & Recht is een instantie voor individuele klachtbehandeling. De instelling heeft een bestuur en een beleidsmedewerker, die ten dienste staan van een onafhankelijke, professionele onderzoekscommissie: de Beoordelings- en Adviescommissie (BAC). Deze commissie bestaat uit zeven onafhankelijke, niet aan kerkelijke verantwoordelijkheden gebonden personen: een rechter, drie juristen, een mediator, een maatschappelijke hulpverlener en een pastoraal hulpverlener.

Deze BAC functioneert binnen de katholieke Kerk als een commissie van gerechtelijk vooronderzoek. Dat betekent dat de commissie volgens een vastgestelde procedure klachten van seksueel misbruik onderzoekt, die bij Hulp & Recht door slachtoffers of anderen worden ingediend. De BAC hoort klager en aangeklaagde, vormt zich een oordeel, en legt aan de betreffende bisschop of religieuze overste zijn bevindingen voor, tegelijk met een voorstel voor disciplinaire maatregelen. De BAC oordeelt en adviseert. Uiteindelijk is het de bisschop of de religieuze overste die de disciplinaire maatregelen neemt tegen een persoon van wie seksueel misbruik vaststaat.

Meldingen

In de afgelopen jaren zijn bij Hulp & Recht gemiddeld 10 à 15 meldingen per jaar binnengekomen. Het aantal meldingen dat tot klacht werd lag gemiddeld rond de 6. Hulp & Recht biedt hulp: vertrouwenspersonen zijn beschikbaar om de moeilijke vragen en herinneringen die bij de melder opkomen te bespreken. Een melding kan tot een formele klacht worden die aan de BAC wordt voorgelegd, om daarmee aan het slachtoffer recht

te doen, en sancties en toezicht op de aangeklaagde tot stand te brengen. Meldingen en klachten worden persoonlijk en vertrouwelijk behandeld. Alle medewerkers van Hulp & Recht weten hoe hoog de drempel is om seksueel misbruik te melden en erover te praten met anderen, ook als het kan leiden tot maatregelen die de dader straffen en herhaling willen voorkomen. Binnen Hulp & Recht zijn vertrouwenspersonen en juridisch adviseurs aangesteld die slachtoffers met zorg en deskundigheid begeleiden.

Na de recente publiciteit over seksueel misbruik op religieuze onderwijsinstututen en internaten tussen 1950 en 1980 is een zeer groot aantal meldingen bij Hulp & Recht binnengekomen. Deze individuele meldingen zullen binnen Hulp & Recht onderzocht en behandeld worden. Daarnaast is uiteraard breder onderzoek nodig naar deze periode, zodat de aard en de omvang kan worden vastgesteld.

Kerkelijke procedure bij seksueel misbruik

De kerkelijke procedure voor beoordeling van seksueel misbruik is een vorm van intern tuchtrecht. Seksueel misbruik wordt er, zoals ook elders gangbaar is, omschreven als 'iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage'.

In geval van misbruik van minderjarigen – een delict dat voor de rechter gebracht moet worden – wacht de BAC op de uitspraak van de rechter, en herneemt daarna het eigen onderzoek. Bij Hulp & Recht geldt geen verjaring.

“De lessen van het verleden moeten vertaald worden in lessen voor de toekomst.”

En ook als de vermoedelijke dader overleden is, wordt de aangebrachte kwestie onderzocht.

Veel verborgen herinneringen

In Nederland zijn de religieuze opvoedingsinternaten eind jaren '70, begin jaren '80 gesloten. De meldingen van nu betreffen veelal kwesties van 40 à 50 jaar geleden. In Ierland en Duitsland, waar recent eveneens grootschalig kindermisbruik geconstateerd is, bestaan de scholen van ordes en congregaties nog wel; de meldingen daar waren uit recenter jaren. De afgelopen weken hebben aangetoond, dat in Nederland veel verborgen herinneringen leven, die niet tot een melding c.q. een klacht geworden zijn bij de kerkelijke leiding. De golf van meldingen van de laatste weken zijn een gelegenheid om tot inzicht te komen, de slachtoffers te horen, en de excuses – verlaat – op de juiste plaats te brengen: bij hen die zich in hun jeugd bedrogen hebben gevoeld, lichamelijk mishandeld, onzeker gemaakt, geschonden in hun vertrouwen in leraren en opvoeders. Zij zijn voor het leven getekend door wat er gebeurd is in een kwetsbare levensperiode. De Kerk draagt verantwoordelijkheid

voor wat haar leidend, opvoedend en pastoraal personeel heeft aangericht.

Preventie

Hulp & Recht kijkt, naar de mate van de mogelijkheden, ook vooruit. De lessen van het verleden moeten vertaald worden in lessen voor de toekomst. Daarom heeft Hulp & Recht een aanpak voor preventie ontwikkeld. Nabijheid en distantie in een pastorale relatie dienen te worden aangeleerd, getraind en gesuperviseerd in de jaren van opleiding. Een zorgvuldige pastorale praktijk komt voort uit een bewuste en rijpe omgang met de eigen affectiviteit en seksualiteit. Hulp & Recht heeft een start gemaakt met regelmatig terugkerende gastcolleges over dit onderwerp aan alle priester- en diakenopleidingen. De samenwerking met de opleidingen biedt hoop voor de toekomst. Ook de vormingsprogramma's voor mannelijke en vrouwelijke religieuzen zullen een aanbod van gastcolleges krijgen. De doelgroep van dit preventieprogramma zal in een latere fase worden uitgebreid. •